

STORTINGET

Representantforslag 286 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson

Dokument 8:286 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om en krisepakke for raske investeringer i energisparing og solenergi

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er nesten ett år siden strømkrisen startet. Mange sliter med å betale strømregningen, og de som har minst, rammes hardest. Statnett anslår 20 prosent risiko for rasjonering av strøm i Norge, og Det internasjonale energibyrået (IEA) advarer mot fare for rasjonering av strøm i Europa. Mangel på energi truer Europas sikkerhet og stabilitet fordi Russland bruker energi som utpressingsmiddel.

Et av de viktigste grepene mot krisen er en dugnad for energisparing og solenergi. Norge har et stort potensial som ikke er utnyttet. Stortinget har vedtatt å redusere energiforbruket i bygninger i Norge med 10 TWh innen 2030. I dag ligger landet an til å øke forbruket med 3 TWh. Samtidig viser en ny SINTEF-rapport at det kan spares 16 TWh bare i yrkesbygg.

Regjeringen har ikke lagt frem tiltak som monner. Mens koronakrisen og det koronarelaterte oljeprisfallet våren 2020 ble møtt med ekspressbehandling av lovgivning og hastetiltak i milliardklassen, har den pågående energikrisen ikke blitt møtt med tiltak som får ned energibruken. En oversikt over strømtiltak viser at det pr. august 2022 bare var innført ett nytt energisparetiltak med en ramme på 100 mill. kroner siden energikrisen startet.

Utgiftene til strømstøtte i 2022 ble samtidig beregnet til 34 mrd. kroner. Det er behov for tiltak i en helt annen skala. IEA har nylig gjennomgått Norges energipolitikk og etterlyst sterkere satsing på varige tiltak for redusert strømforbruk. 16. september 2022 ble det lagt frem nye tiltak for bedrifter, blant annet strømstøtte for virksomheter som gjennomfører energikartlegging og energitiltak. Dette er positive grep, men treffer ikke husholdninger og kun spesielt utsatte bedrifter.

Norges og Europas sikkerhet er avhengig av at vi har nok tilgjengelig energi til å klare oss gjennom vinteren. Forslagsstillerne har merket seg at regjeringen varsler tiltak for energisparing i statsbudsjettet for 2023. Forslagsstillerne mener dette er for sent. Man kan ikke vente til januar med å få på plass nye tiltak. Derfor foreslår Miljøpartiet De Grønne en krisepakke for energisparing og solenergi. Forslagsstillerne mener forslaget må behandles i Stortinget raskest mulig, slik at både folk, bedrifter og kommuner kan komme i gang med flere tiltak allerede i høst. Det trengs en rask dugnad der både husholdninger, bedrifter og offentlig sektor deltar.

Energirådgivning

Det haster å spare energi. Økt kunnskap om sparing kan gi store besparelser umiddelbart, helt uten nye investeringer. Rådgivning kan også hjelpe bedrifter og folk med å sette i gang spareinvesteringer som kan gi rask effekt. Mange kommuner tilbyr allerede dette. Forslagsstillerne foreslår en tidsavgrenset ordning der alle kommuner får ansvar for å tilby slik rådgivning til sine innbyggere inkludert befarings- og bistand til å utarbeide en tiltaksplan. I Sverige er dette en lovpålagt kommunal oppgave. Staten må kunne stille ressurser til disposisjon for å assistere små kommuner som sliter med å innfri

kravet. Forslagsstillerne foreslår i første omgang et tidsbegrenset krav for å styrke enøkarbeidet i den akutte krisen samfunnet nå står i.

Informasjonskampanje

Det trengs en nasjonal informasjonskampanje, liknende den som ble gjennomført under pandemien, om mulighetene for energisparing i boliger og næringsbygg og støtteordninger for dette. Det kan for eksempel skje i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) eller Enova. Ifølge Klimabarometeret for 2021 kjenner kun 14 prosent av forbrukerne til Enovas støtteordninger. Til sammenligning var kjennskapet 24 prosent i 2015.

Enova må fokusere på energisparing

Enova-avtalen for perioden 2021–2024 må oppdateres ved å reetablere et mål for energieffektivisering i eksisterende bygg. Enova må få i oppdrag å støtte moden teknologi som reduserer strømbehovet i Norge raskest mulig. Nå trengs store og raske investeringer i varmpumper, etterisolering, skifte av vinduer og dører, batterier og bergvarme. Selv om dette er snakk om moden teknologi, er det fortsatt mange barrierer som hindrer folk i å investere i energisparing. Mange som nå sliter med høye strømregninger, har ikke råd til tiltak som kunne redusert energibruken. Blant tiltakene som må inkluderes i Enovas støtteordninger, er etterisolering, luft-til-luft-varmpumper, lavenergivinduer, rentbrennende ovner eller energieffektiv belysning.

Enovatilskuddet må støtte flere typer tiltak

Dagens Enova-tilskudd til «helhetlig oppgradering av bygningskropp» må kunne deles opp i faser for å bli tilgjengelig for langt flere husholdninger. Dette vil også motvirke sløsing i form av utskifting av bygningsdeler med lang gjenværende levetid bare for å tilfredsstille kravene til «helhetlig» oppgradering.

Energisparing og solenergi må bli tilgjengelig for alle

Mange ønsker å investere i enøk, men prisen er høy, særlig for dem som allerede sliter med å betale strømregningen. Enova gir i dag maksimalt støtte på 100 000–150 000 kroner til oppgradering av bolig, men en full oppgradering med skifte av vinduer, kledning, isolasjon m.m. kan koste 1 mill. kroner eller mer. At støtten utbetales etterskuddsvis, skaper en ekstra barriere. Forslagsstillerne mener derfor staten bør dekke inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak i private eneboliger, småhus, borettslag og sameier. Maks grensen for mange tiltak må økes. Støtten skal utbetales forskudds-

vis når det er mulig. For å sikre at alle har mulighet til å gjennomføre de tiltakene som er nødvendige, bør det i tillegg opprettes en gunstig låneordning for energitiltak i regi av Husbanken, slik at husstander med lav inntekt kan få tilgang på lån til å finansiere de resterende delene av investeringen.

Strakstiltak i yrkesbygg og offentlige bygg

SINTEF beregnet i 2020 energisparepotensialet i norske næringsbygg til 16 TWh. Store besparelser kan blant annet gjøres ved å installere varmpumper, skifte til LED-belysning og bedre lysstyring eller ved å forbedre varmegjenvinning. Noen av disse tiltakene kan gi resultater raskt. Regjeringen bør derfor vurdere strakstiltak for å kutte energibruken i offentlige bygg og yrkesbygg i løpet av det neste året.

Mer støtte til husholdninger med lave inntekter

Regjeringen har varslet at de fra 2023 legger opp til å gi Husbanken i oppdrag å støtte energitiltak for husholdninger med lave inntekter. Dette er positivt, men det er avgjørende at det raskt settes av nok penger, og at informasjonen om ordningen når frem til dem det gjelder. Det er imidlertid ikke klokt å finansiere ordningen gjennom å overføre deler av midlene som er øremerket klima- og energitiltak for husholdninger og forbrukere hos Enova, slik regjeringen har varslet.

Et krafttak for solenergi

Forslagsstillerne fremmer en rekke forslag for å øke produksjonen av solenergi. Norge har mye å ta igjen på dette området. Bare i 2021 installerte svenskene solcellanlegg tilsvarende 2,5 ganger Norges totalkapasitet. I Tyskland stod sol tidvis for 39 prosent av den elektriske strømproduksjonen i mars 2022. Rapporten «Norsk solkraft 2022 – innenlands og eksport» utarbeidet for Solenergiklyngen i 2022 viser at potensialet for sol på bygg tilsvarer en årlig kraftproduksjon på ca. 66 TWh, eller rundt halvparten av det vannkraften produserer i dag.

Det finnes ingen nasjonal tilskuddsordning for solenergi på yrkesbygg av samme type som den som finnes for privatmarkedet. Mange yrkesbygg har store ledige takflater som egner seg godt for å produsere strøm. Forslagsstillerne ber om at en slik ordning etableres så raskt som mulig. I tillegg foreslås flere tiltak som vil redusere barrierer og bedre betingelsene for solenergi, og det pekes på at det er avgjørende at en rekke stortingsvedtak fra behandlingen av energimeldingen (Innst. 446 S (2021–2022), jf. Meld. St. 36 (2020–2021)) iverksettes snarest.

Den nye ordningen for deling av egenprodusert, fornybar strøm for flermannsboliger, leilighetskomplekser og næringsbygg må innføres raskest mulig, slik at flere kan produsere strøm og slippe nettleie og elavgift for kraften de selv har produsert. Forslaget er for tiden på høring.

Forslagsstillerne peker på at det trengs både støtteordninger og regulatoriske krav for å sette tilstrekkelig fart på bransjen. Frankrike har siden 2015 hatt lovgivning som krever at tak på nybygg i såkalte kommersielle soner dekkes av solceller eller planter. Forslagsstillerne mener et tilsvarende pålegg bør vurderes i Norge, og at første steg er at det offentlige går foran og etablerer solceller på alle offentlige bygninger.

Rask oppfølging av tidligere stortingsvedtak om solenergi

Forslagsstillerne viser til at Stortinget våren 2022 gjorde en rekke vedtak for å fjerne barrierer og bedre rammebetingelsene for solenergi. Det haster å effektivisere tiltakene for å øke tempoet i solenergiutbyggingen. Forslagsstillerne ber derfor regjeringen iverksette følgende vedtak raskest mulig:

- Vedtak 548: Stortinget ber regjeringen fjerne regulatoriske barrierer som hindrer lokal energiproduksjon, lokal energilagring og omsetning av energi mellom bygg.
- Vedtak 748: Stortinget ber regjeringen innføre krav om at nettselskaper må registrere og rapportere hvor lang tid de bruker på å behandle enkle søknader om tilknytning av små solkraftanlegg.
- Vedtak 749: Stortinget ber regjeringen om å utvide dagens plusskundeordning slik at den også omfatter beboere i flermannsboliger, leilighetskomplekser og næringsbygg i løpet av 2022.
- Vedtak 750: Stortinget ber regjeringen vurdere å fjerne begrensningene for hvor mye solenergi som kan deles innenfor eget areal innen revidert nasjonalbudsjett 2023.
- Vedtak 751: Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet for solenergiproduksjon på landbruksareal, samtidig som landbruksproduksjonen opprettholdes.
- Vedtak 752: Stortinget ber regjeringen kartlegge potensialet og tilrettelegging for solenergiproduksjon på eksisterende infrastruktur, som for eksempel parkeringsplasser.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det raskest mulig etableres en ordning med gratis oppsøkende energirådgivning til husholdninger og bedrifter.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova-avtalen oppdateres med et mål for energieffektivisering i eksisterende bygg. En oppdatert avtale må sikre at støtte til moden teknologi som gir raske reduksjoner i strømforbruket, blir en sentral oppgave for Enova.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres en omfattende nasjonal informasjonskampanje om muligheter for energisparing i husholdninger og yrkesbygg.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at dagens Enova-tilskudd til «helhetlig oppgradering av bygningskropp» endres umiddelbart, slik at husholdninger kan få tilskudd også når bare deler av bygningen oppgraderes.
5. Stortinget ber regjeringen styrke støtten til energisparing og energiproduksjon ved å sørge for at Enova dekker inntil halve investeringskostnaden ved slike tiltak. Støtten skal utbetales forskuddsvis når det er mulig, og det skal tilbys gunstige låneordninger til de som trenger det, for resten av investeringen.
6. Stortinget ber regjeringen vurdere strakstiltak for å kutte energibruken i offentlige bygg og yrkesbygg i løpet av det neste året, herunder påbud om energikartlegging og skifte til energieffektiv belysning, rask innfasing av varmepumper og forbedring av varmegjenvinning og ventilasjonssystemer.
7. Stortinget ber regjeringen styrke Husbankens arbeid med energitiltak for lavinntekts-husholdninger uten å finansiere dette ved å omdisponere midler fra Enova.
8. Stortinget ber regjeringen utrede hvordan eiere av næringsbygg kan gis et insentiv til å gjennomføre energieffektiviseringstiltak gjennom høyere avskrivningssatser, og melde tilbake til Stortinget raskest mulig.
9. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med relevante bransjer for å identifisere tiltak som kan fjerne barrierer og flaskehalsar som i dag bremser investeringer i solenergi og energisparing i norske bygg.

10. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunene om en midlertidig ordning der søknad om byggesak for energioppgradering gjøres gebyrfri.
11. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til virkemidler for å støtte energitiltak i leieboliger.
12. Stortinget ber regjeringen sørge for at Enovas støtteordninger for solenergi også er tilgjengelige for borettslag og sameier.
13. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som sikrer at solenergipotensiålet i alle næringsbygg blir optimalt utnyttet.
14. Stortinget ber regjeringen umiddelbart sørge for at alle nye statlige bygg skal utnytte solenergipotensiålet maksimalt.
15. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som sikrer at solenergipotensiålet i alle eksisterende statlig eide bygg blir optimalt utnyttet innen 2025.
16. Stortinget ber regjeringen legge fram en plan som sikrer at solenergipotensiålet i alle kommunalt og fylkeskommunalt eide bygg, for eksempel skoler, sykehjem og administrasjonsbygg, blir optimalt utnyttet innen 2030.
17. Stortinget ber regjeringen snarest etablere en permanent tilskuddsordning for installasjon av solceller på næringsbygg gjennom Enova.
18. Stortinget ber regjeringen om å raskest mulig effektivere vedtak 548 (2021–2022) samt forslag 748 til og med 752 fra behandlingen av energimeldingen (Innst. 446 S (2021–2022), jf. Meld. St. 36 (2020–2021)).
19. Stortinget ber regjeringen etablere en søknadsbasert ordning for investeringer i solenergi og energieffektivisering i offentlige bygg.
20. Stortinget ber regjeringen pålegge alle offentlige bygg å etablere solenergiproduksjon eller grønne tak.

19. september 2022

Lan Marie Nguyen Berg

Une Bastholm

Rasmus Hansson